

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ivs Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

III. De Monasteriorum Ædificatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

ARTICULUS III.
De Monasteriorum
Ædificatione.

SUMMARIUM.

24. Monasteria Mendicantium erigenda sunt auctoritate Papæ:
25. Secundum aliquos DD. etiam post Concilium Tridentinum.
26. Verius post hoc erigi possunt auctoritate Episcopali,
27. Servatâ tamen formâ præscriptâ à Clement. VIII.
28. Que in omnium domorum Regularium erectione est servanda.
29. Non etiam in constructione cella in eremo.
30. Vel merâ Hospitii Regularium erectione:
31. Neque etiam in Monasteriorum ampliatione & reparacione.
32. Eorumque ab hereticis everforum readificatione.
33. Eadem servanda est in Monasteriis ab uno in alium locum translatione,
34. Et erectione novi, cui de alimentis plenè est prospectum,
35. Saltem, si eò electo, concursus ad alia esset minuendus:
36. Imò etiam in erectione Monasteriis in loco exempto:
37. Nisi iste sit nullius diœcesis.
38. Monasteria erigendâ licentiam de Jure non dat Vicarius generalis.
39. De Jure ad eorum erectionem necessarius non est consensus Principis Secularis:
40. Cui tamen ea merito insinatur:
41. Monasteriis veteri Jure nullus cap-

42. Modernò Jure duodecim saltem personarum numerus est præscriptus:
43. Nisi sint mera Hospitia, Residentia vel Missiones.

Alter speciali consideratione dignus five *c. Unici in 6.* textus continet non minùs celebrem Constitutionem, quâ Bonifacius VIII. & ante eum Gregorius X. *c. Unico, de Relig. domib. in 6.* posteaque Clemens V. *c. Cupientes 3. de Pœnis*, sub nullitatis & excommunicationis, ipsò factò incurrendâ, aliisque poenis FF. Prædicatoribus, Minoribus & cæteris Mendicantibus vetuit; ne in civitatibus, castris aut villis domos vel loca quæcunque ad habitandum de novo recipere, recepta mutare, aut ea quocunque venditionis, permutationis, donationis vel alterius alienationis titulò in alios transferre præsumant absque sedis Apostolicæ licentia speciali, hujus prohibitionis plenam atque expressam faciente mentionem. Quod memorati summi Ecclesiæ universalis Antistites statuerunt; ut occurreretur scandalis & querelis, ob novas domorum Regularium erectiones, receptiones, mutationesve ad sedem Apostolicam frequenter perlatis. Quibus Constitutionibus, sicut VV. Conciliorum decretis, *can. Quidem 10. can. De monachis 12. Ec. 10. q. 2. relatis & Imperiali etiam Ordinationi Novell. 67. cap. 1. ad novorum Monasteriorum erectionem Episcopalem solum licentiam exigentibus*, quoad Monasteria Mendicantium aperte derogatum, ita

Dubium controversumque est, an à *citt.* Constitutionum Apostolicarum & præsertim Bonifacii VIII. prohibitionem recessum sit à S. Synodo Tridentina *Sess. 28. cap. 3. de Regular.* decernente. *Ne*
P p 2 *de 1589*

de cetero similia loca, Monasteria ac Domus, erigantur sine Episcopi, in cujus diocesi erigenda sunt, licentia prius obtenta; ut hodie ad nova, sicut ceterorum, sic Mendicantium quoque Religiosorum Monasteria erigenda solius Episcopi diocesani licentia sufficiat. Ei non derogatum; ac proinde hodie quoque præter Episcopalem etiam Apostolicam consensu opus his esse, volunt Riccius *Prax. Neapolit. decis. 168. n. 4.* Zerola *Prax. Episcop. V. Monachi §. 2.* Tamburini. *Tom. 3. de Jure Abbat. disp. 5. q. 1. n. 3.* & Barbosa *de Offic. Episc. alleg. 26. n. 4.* Moventur partim; quod *c. Unico cit. in 6.* consensum Apostolicum præscribenti, *cap. 3. cit.* licentia Episcopalis addita sit, sine illius Juris antiquioris correctione, ex *Declaratione S. Congreg. Card. Concilii Interpp. 19. Decemb. 1620.* partim verò; quod variae Religiones post Tridentinum à sede Apostolica impetrarint indulta, erigendi nova Monasteria de sola licentia Episcopali; cujusmodi indulta supervacanea & inania forent, si ex *cap. 3. cit.* decreto, ipsis solius Episcopi licentia necessaria esset; quia illis nihil fuisset collatum, contra Regulam *c. In iis 30. de Privileg.*

26 Verius tamen est, facultatem ad nova Monasteria erigenda dandi licentiam *c. Unico cit.* reservatam sedi Apostolicæ, à Synodo Episcopis restitutam; ut post publicatum *cap. 3. cit.* decretum, ea erigendi licentia Mendicantibus dari ab his denuo possit, ut cum Rodriguez *Tom. 3. Regular. q. 49. art. 2.* Sorbo *Compend. Privileg. Mendic. annotat. §. 2.* defendit Fagnanus *in c. Non amplius 1. de Instit. à n. 62.* in hanc rem allegans praxin & declarationem S. Congreg. Concilii, ad erectionem, quæ de licentia Papæ sit, Episcopi: & ad eam, quæ de istius licentia, & servata solemnitate, à Clemente

VIII. præscripta, sit, Papæ licentiam non exigentis. Unde *n. 71. in fine* in contrarium allatam declarationem pro Apocrypha habet. Ratio est; quia prohibitio *c. Unici cit.* procedit de illis Mendicantibus, quibus visum tribuit incerta mendicitas, quique ex Regula habere nequeunt redditus & possessiones, *Glossa in c. cit. V. Mendicantes*: quas habere, cum ex decreto *cap. 3. cit.* Mendicantibus omnibus liceat, exceptis duntaxat S. Francisci FF. Minoribus de Observantia & Capucinis, *c. Unici cit.* dispositio in reliquis Mendicantibus cessare: & quia Concilium de omnibus Mendicantibus loquitur generaliter, omnibus nova Monasteria cum Episcopi licentia erigendi facultas videtur restituta.

27 Accedit; quod verisimile non sit, eos, qui ista erigendi licentiam impetrarunt à Papa, ad eam etiam ab Episcopis impetrandam obligari, cum; quia Papalis eò ipso, quod licentia sit, licitum facit id, quod antè non licebat: & ab Ordinarii diocesani arbitrio non debet pendere, *arg. c. Bone 4. V. Nec obsabat, de Postulat. Pralat.* tum verò; quia Clemens VIII. *Constitut.* quæ incipit *Quoniam* edita 23. Julij 1603. declaravit, ab Ordinariis diocesanis licentiam ad novos conventus Mendicantium cujusunque Ordinis in suæ diocesis locis erigendos dari non posse; nisi vocatis & auditis aliorum, in iisdem locis existentium, Conventuum Prioribus & aliis interesse habentibus, & causâ cognita, confliterit, novos Conventus in iis erigendos sine aliorum detrimento commode posse sustentari. Quam *Constitutionem* Urbanus VIII. aliâ *Constitutione*, quæ incipit *Romanus 21.* Septemb. 1624. edita innovavit, præmissâ revocatione facultatum Monasterii erigendi de Ordinarii licentia, non servatâ solemnitate, præscriptâ à Cle-

mente VIII. Uade à contrario inferre licet, à Papa isto præscriptâ solennitate observatâ, nova Monasteria erigi à Mendicantibus de solius Ordinarii licentia posse, ut rectè arguit Fagnanus *l.cit. n.66.*

Neque obstat, quòd in dubio admitenda non sit correctio Juris; quia hoc solummodo procedit de correctione odiosa: non de favorabili & reducete ad Jus commune antiquum, *Glossa in c. Cum dilectus 8. de Consuet. & ibi Hostiens. n.17.* qualis est correctio *c. Unic. cit.* facta à Concilio *cap. 3. cit.*

Neque etiam Constitutio Innocentii X. quæ incipit *Inflauranda 22. Octob. 1652.* publicata, & ad cujusunque Conventus Regularium, etiam non Mendicantium, erectionem sedis Apostolica specialem licentiam requirens; quia fines Italiæ & huic adjacentium insularum, pro quibus est condita, nondum egressa; neque ultra montes proferenda est teste *cit. Fagnano n.71.* Sed hinc

28. Dubium oritur secundò, de prædictâ Constitutione Clementinâ præscripta forma, in quarum Domorum Regularium erectione sit observanda. Qua in re, sicut certum est, eam in erectione Monasterii quorumcunque Regularium, etiam non-Mendicantium, imò & Monialium observandam, ut cum Barbosa *Juris Eccles. Lib. 2. cap. 12. n.6.* Tamburin. *de Jure Abbatiss. disp. 33. q. 1. num. 4.* Diana *p. 8. tract. 4. resol. 68.* id à S. Congreg. Cardd. Interpp. die 19. 1620. declaratum, asserentibus, tradit Donatus *cit. Tract. 1. q. 21. n. 1.* quòd ea expressè comprehendantur decretò Trident. *cap. 3. cit.* & Constitutio Clementina generaliter sine virorum expressa mentione, vel monialium exceptione, de omnibus cujuscunque Regularium Ordinis conventibus agat: sicut, inquam, hoc certum, sic frequentiori DD. calculò receptum est, eâ

præscriptam formam non necessariò observandam

Primò in erectione cellæ seu habitaculi in eremo seu loco, ab aliorum hominum habitatione remoto, etiam pro eremita Regulari Mendicante destinati; quia hujusmodi cellæ excipiuntur, *c. Unic. cit. §. fin.* cui quoad hoc posteriori Jure derogatum, non constat.

30. Secundò eandem observandi necessitas seu obligatio non est in erectione Hospitii Regularium; quia hospitium, sicut Domus, secundum Baldum *in l. Plerique 18. ff. De in jus voc. & Jason. ibid. n.8.* sic etiam Conventus seu Monasterii nomine non venit; cum statutum, puniens offendentem aliquem in domo, offendentem in hospitio non comprehendat, secundum Interpp. *cit.* sic Camaldulenses eremitæ, licet conventus facere propè civitates prohibeantur, hospitia tamen propè eas habere permittuntur, per tradita à Tapia *in Aub. Ingressi C. de SS. Eccles. V. Monasteria, cap. 40.* Ita *cit.* Tamburinus *disp. 5. q. 1. n. 10.* & Donatus *q. 22. à n. 1.* qui tamen rectè excipiunt hospitia, habentia publicas Ecclesias & campanas: uti &, in quibus morantes Religiosi administrant Sacramenta & stipendia pro Missis & eleemosynas recipiunt; cum enim hujusmodi non merè hospitiorum erectio cæteris Regularibus asserat præjudicium, Clementinæ Constitutionis prohibito ea quoque comprehendet *arg. c. Si civitas 17. de Sent. excom. in 6.*

31. Tertiò eadem forma ex obligatione servanda non est in antiqui Monasterii ampliatione, reparatione & dejecti reedificatione; quia tam *cit.* Clementis Constitutio quàm Synodale Decretum, & Jura etiam Canonica antiquiora loquuntur de erectione, quâ novum jus seu novus titulus in loco acquiritur: quod cum antiqui Monasterii ampliatione, reparatione,

tionem, reedificationem non fiat, has jura illa non comprehendunt: & cum sint stricti iuris, ad ea non extenduntur, Suarez de *Conjur. disp. 23. s. 5. n. 33. cit.* Rodriguez *q. 49. art. 9.* Tamburinus *q. 1. n. 9.* & Donatus *q. 23. a. n. 1.*

32. Quarto in reedificatione Monasteriorum, occupatorum & destructorum ab hæreticis; quia eam etiam jus novum in loco non acquiritur; cum jus pristinum non censeatur extinctum, *cit.* Rodriguez *art. 9.* & Donatus *q. 24.*

33. Quinto eandem formam Rodriguez *cit. q. 49. art. 9.* non porrigi, existimat ad translationem Monasterii in eadem civitate ab uno loco in alium, v.g. commodiorem aut salubriorem. Rationem reddit; quod neque à S. Synodo *cap. 3. cit.* neque *Constitutione* Clementina hujusmodi translationis, sed solius erectionis sive extinctionis novi Monasterii mentio fiat. Contrarium tamen, & in hujusmodi etiam translatione à Clemente præscriptam formam observandam, docent Zerola *V. Monasteria cit.* Bordonus *Miscell. decis. 125.* & Donatus *Traët. 1. q. 26. n. 6.* id aliorum DD. autoritate & S. Congreg. geminâ declaratione confirmans. Ratio est; quod ad ejusmodi translationem Episcopi antiquo, *can. Si quis vult 38. junctâ Glossâ V. eodem, 16. q. 7.* & recentiori Jure Apostolico consensus necessarius fuerit, *c. Unico in 6.* ex quibus textibus interpretationem recipit *Decretum Conciliare & Constitutio* Clementina præsertim; cum istâ præscriptæ solennitatis ratio & causa finalis, ne Regularibus, ad quorum viciniam transfertur, præjudicium aliquod generetur, æquè in hujusmodi translatione habeat locum: & Monasterii mutatio novæ constructioni in hac materia æquiparetur, *c. Unico & Clement. Cupientes cit.*

34. Dubium tertio est, an prædicta for-

ma observanda, atque idcirco Ordinarius priusquam novi Monasterii erigendi licentiam concedat, aliorum Conventuum superiores vocare & audire debeat, si Regularibus, pro quibus id erigendum est, aliunde prospectum sit; ut ab iis cæteri in sustentatione nullum patiantur detrimentum. Seclûsâ speciali Apostolicâ, Ordinarii licentiam tali casu necessariam, quâ inficias eat, non scio. Alios autem Regulares vocandi necessitatem negant *Cæspedes de Exempt. Regul. cap. 1. dub. 8. n. 2.* Donatus *p. cit. traët. 1. q. 17. n. 2. & 9.* quod, cum tali casu cesset causa finalis, ob quam vocari & audiri jubentur *cit.* Clementina, & hanc confirmantis Gregorii XV. *Constitutione*, quæ incipit *Cum alias*, edita 7. Augusti 1622. Ordinarius imposita obligatio cesset. Atque hanc suam Opinionem Rotæ decisio firmat Donatus *q. cit. n. 6. & q. 14. n. 1.* Verum, quia hac decisione actum est de erectione collegii, in quo tantum celebrantur Missæ & asservaretur Sacramentum Eucharistiæ, Rotæ auctoritas in rem hanc magna non est contra *Constitutionum*, eam formam præscribentium, generalitatem. Quare, etiam tali casu cæteros Regulares vocandos & audiendos, docet praxis, teste Donato *cit. n. 9.* & cum Riccio censet Laurent, de Franch. *p. 1. Controvers. inter Episc. & Regular. n. 482.* saltem, si de novo introducendi Regulares ea præstituri sint, quibus diminui potest concursus populi ad Ecclesias antiquas: ut sunt administratio Sacramentorum Pœnitentiæ & Eucharistiæ, solennis cultus divinus, tumulatio defunctorum, receptio elemosynarum pro Missis &c. cum enim diminutò populi concursu indirectè etiam diminuuntur alimenta, à Clemente VIII. præscriptæ formæ causa finalis, sive periculum detrimenti recipiendi in alimentis non cessat, ut in favorem PP. Theatinorum præ-

rum probè consideravit Rota 24. Jan. 1647. apud Franch. l. cit.

36. Dubium quartò est, an Episcopi licentia Regularibus exemptis necessaria sit ad erectionem Monasterii in loco exempto. Necessariam non esse munitis speciali licentiâ vel privilegiò Apostolicò, jam est insinuatum, patèteque ex c. *Au-
thoritate 4. de Privileg. in 6.* His autem seclulis, locus est distinctioni inter locum alicujus & nullius diocesis; cum, si intra alicujus diocesis territorium erigendum sit, Ordinarii licentiam necessariam, expressum sit c. cit. Verbis, *Inhibemus, ne in locis etiam exemptis hoc ipsi exempti facere*, scilicet Oratoria & Sacella & multò magis Monasteria erigere, *audcant*: ex quibus, si quâ opus habet, interpretationem recipit S. Synodi decretum cap. 3. cit. & *Constitutio Clementina, Cochier de Jurisdic. Ord. in exempt. p. 2. q. 45. n. 36.* & Donatus *Tract. 1. cit. q. 40.* Si verò locus exemptus sit nullius diocesis, ad Monasterium in eo ædificandum non vicini Episcopi, sed Prælati in eo exercentis jurisdictionem quasi-episcopalem, vel Papæ licentia esset requirenda; quia tali casu Episcopi licentiam nec antiquiora neque recentiora Jura requirunt; cùm Tridentinum Episcoporum licentiam solum exigat ad erectionem Monasteriorum in eus diocesi cap. 3. cit. & Clemens VIII. in civitatibus & locis eorum Ordinariæ jurisdictioni subiectis, cit. Donatus q. 40. & Franch. n. 495.

38. Dubium quinto est, an novi Monasterii erigendi licentiam dare queat Vicarius generalis. Ratio dubitandi est; quòd ejus concessio non sit actus Ordinis, sed jurisdictionis; & Episcopo competat tanquam Ordinario diocesano; ac proinde ei solum confirmato, sede vacante Capitulo & Abbatibus in certi territorii clerum ac populum obtinentibus jurisdic-

tionem quasi Episcopalem, ut eum Donato cit. *tract. 1. q. 17.* & aliis docet Franch. cit. p. 1. n. 503. Vicarius autem generalis possit ea, quæ sunt Ordinariæ jurisdictionis Episcopalis. Atque hæc ratione ductus Cespedes cit. cap. 1. *dub. 21. n. 4. & 5.* hujus licentiæ concedendæ potestatem adstruit Vicario generali. Sed verisimilius huic eam negant Tamburinus cit. *disp. 33. q. 1. n. 2.* Barbosa in cap. 3. cit. n. 30. cit. Donatus q. 18. n. 1. & 2. Franch. n. 505. & Fagnanus à n. 71. propter S. Congreg. Cardd. Interpp. 11. Jul. 1620. & 9. Jan. 1633. redditas declarationes. Ratio est arduitas negotii, c. *Unic. in 6.* ipsi Episcopis adempti: & licet his cap. 3. cit. sit restitutum, propter præjudicium tamen & incommoda, quæ afferre potest, à Clemente VIII. ei præscripta est solemnitas, qualis adhiberi non solet, præterquam in negotiis arduis: ad quæ Vicario illi mandatò speciali opus esse, *Lib. 1. tit. 28. à n. 46.* est dictum.

39. Dubium sextò est, an ad novi Monasterii erectionem necessarius sit consensus seu licentia Principis, aut alterius Magistratus secularis. Eum de Jure non necessarium, Lezana *V. Monasteria, n. 19.* Donati cit. *tract. 1. q. 8. n. 1.* Barbosa in c. *fin. de Eccles. adif. n. 1.* & ab hoc reatorum DD. aliorum communis est sententia: quæ ab iis desumitur ex can. *Euturam 12. q. 1. can. De locorum 3. can. Ecclesia 7. can. Nemo 8. dist. 1. de Consec. c. fin. cit. c. Autoritate 4. de Privileg. in 6.* & ipso etiam Jure Imperiali, l. *Sancimus 4. C. de Episc. & cleric. & Novell. 67. cap. 1.* Rationem reddunt; quòd novæ Ecclesiæ & Monasterii erectio sit opus immediatè spectans Divini cultus incrementum, conservationem ac propagationem Religionis, & spirituale bonum salutemque animarum. Cujusmodi opera autoritative & per viam jurisdictionis pro-

nis promovere, de iis disponere ac statuere, non Secularis, sed Ecclesiastica est potestatis, *can. Certum 3. dist. 10. can. Duo 10. Ec. dist. 96. c. Decernimus 2. c. Quando 3. de Judic. Sc. Si iudex 12. ibi, Quia de re spirituali & Ecclesiastica est, de Sent. excom. in 6. à Deo immediatè concessa B. Petro ejusque successoribus, & per hos alios, præsertim Episcopis, in partem sollicitudinis vocatis, communicata, c. Solita 6. de Major. & Obed. S. Thomas de Reg. Princip. cap. 12. & Navarrus in c. Novit. 13. de Judiciis n. 85.*

40. Ne autem ejusmodi erectio antiquis, præsertim à Principe fundatis Monasteriis præjudicialis, & ipsi etiam Principi aut subditis gravis & incommoda sit, *cit. Constitutione Clementina* Episcopis præcipitur; ut priusquam ad erectionem procedant, investigent, & causâ cognitâ constet; quòd ea non solum sine aliorum ejus civitatis vel loci conventuum Regularium, sed aliorum quoque interessè habentium detrimento & incommodo fieri possit.

41. Dubium septimò est de numero Regularium, requisito ad novi Monasterii seu Conventus erectionem. Quòd resolvendum est auxiliò distinctionis inter Jura; antiquiori enim certus numerus præscriptus non erat; sed tot solummodo personæ in utriusque sexûs Monasteriis recipi permittæ, quot ex illorum redditibus & eleemosynis commodè poterant sustentari, *c. 1. de Instit. c. 1. §. Sanè de Regular. in 6. & Trident. cap. 3. cit.*

42. Novissimo autem Jure *cit. Constitutionis Gregorianæ*, ab Urbano VIII. *Constitutæ*, quæ incipit *Romanus cit. confirmatæ*, Monasteria, conventus, domus seu congregationes vel societates Regularium recipi vetantur: nisi præter alia, ad eorum erectionem requisita, duodecim saltem ex eorum redditibus conflatis seu eleemo-

nis valeant sustentari. Quòd si hujusmodi conventus seu locus, in quo tot personæ sustentari & habitare nequeunt, recipiantur, eos Ordinarii dicecesani jurisdictioni subijci, declaravit, S. Congreg. Card. Interpp. *Decretò de Celebrat. Missar. 27. Jun. 1525.* Quòd decretum, licet ad Religiones omnes earumque Monasteria & conventus propriè dictos, etiam extra Italiam recipiendos porrigi, eadem S. Congregatio Urbani VIII. autoritate accedente, declaravit: non tamen afficit 43. hospitia aliisque domos, habitationi solum temporaneæ destinatas; quia hæc Monasteria & Conventus propriè non sunt, ut cum Riccio *Decis. 652.* notat Franch. *cit. p. 1. n. 414.* Neque etiam Residentias & Missiones; quia istæ quoque non Monasteria & conventus, sed ad has tantum pertinentes domus sunt; cum in iis habitantes Regulares Conventuales propriè non sint Residentiarum & Missionum, sed Monasteriorum & Conventuum, & quos ipsæ Residentiæ & Missiones spectant, hoc ipsò; quòd duorum Monasteriorum seu conventuum Religiosus seu Conventualis esse, nemo possit, *c. s. junctâ Glossâ, V. Pluribus, de Relig. domib.*

ARTICULUS IV.

De Religiosorum è suis Monasteriis Egressu.

SUMMARIUM.

44. Liber è Monasteriis egressus interdicitus est:
45. Monachis Veteri,
46. Aliis etiam Religiosis recentiori Jure,